

Ministerieel besluit tot vaststelling van een ontwerp van lijst van de als monument te beschermen cichoreisite Van Tieghem-Dupont, het ensemble van de fabriek met schoorsteen, de gekasseide koer en het magazijn van 1902/1903 in Roeselare

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, 1, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011,

BESLUIT:

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische, de industrieel-archeologische en de sociaal-culturele waarde als monument:

cichoreisite Van Tieghem-Dupont, het ensemble van de fabriek met schoorsteen, de gekasseide koer en het magazijn van 1902/1903, gelegen in

Roeselare, Mariastraat 18-20, Sint-Jorisstraat 23

bekend ten kadaster:

Roeselare, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummers 288H12 (deel), 288P10 (deel), 288V11 (deel), 288X11 (deel)

zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische, in casu economische- en landbouwhistorische waarde, industrieel-archeologische waarde en sociaal-culturele waarde:

De cichoreisite Van Tieghem-Dupont in de nieuwe nijverheidswijk "Krottegem" uit de tweede helft van de 19de eeuw, toont het belang van de stad Roeselare als centrum van de landbouwgebonden cichoreinijverheid. De fabriek van 1905-1910, het magazijn met poortdoorrit waarboven jaarsteen "1902", en de gekasseide koer vormen samen een representatief voorbeeld van een begin 20ste-eeuwse site uit de voedingsnijverheid.

Het hoogtepunt van de cichoreiteelt van het laatste kwart van de 19de eeuw tot in het interbellum was geconcentreerd in West-Vlaanderen: het areaal steeg er van 253 ha in 1846 tot bijna 8500 ha in 1895. Hiervan getuigen een groot aantal bewaarde droogasten voor cichorei bij de hoeves in het midden en het zuiden van de provincie, van waaruit gedroogde cichorei-"bonen" aangevoerd werden naar een fabriek voor het branden, het malen en het verpakken van de cichorei-"koffie". In de hoogdagen van de cichoreiteelt ontwikkelde de verwerkende nijverheid zich in de stad Roeselare: tussen 1882 en 1889 steeg het aantal fabrieken van 27 tot 37. Deze hoogdagen worden ook weerspiegeld in de geschiedenis van de cichoreifabriek Van Tieghem-Dupont: minimaal vanaf 1875 was er een stoommachine om de brandtrommels en de maalinstallatie voor de cichorei aan te drijven, in 1902/1903 werd een magazijn gebouwd aan de Mariastraat, in 1905 een nieuwe fabriek met schoorsteen. Reeds in 1910 werd de fabriek verhoogd met een nieuwe verdieping of "boonzolder", waardoor het volledige stadsdeel een monumentale uitstraling kreeg. De cichoreifabriek is niet enkel de enige bewaarde site in Roeselare die aan deze ooit rijke en bloeiende nijverheidstak herinnert, maar ze is ook op Vlaams niveau een unieke getuige van de cichoreiverwerking.

Het fenomeen van de vele droogasten bij hoeves in het midden en het zuiden van West-Vlaanderen, waarvan er enkele beschermd zijn, kan niet begrepen worden zonder het fenomeen van de cichoreifabrieken. De verspreide asten en de fabriek in Roeselare zijn materiële getuigen van de verschillende stappen in de (semi-)industriële verwerking van de cichoreioogst tot een surrogaatkoffie die in alle lagen van de bevolking geconsumeerd werd.

Typologisch is de hoge fabriek herkenbaar als een cichoreibranderij: de hoge ronde schoorsteen wijst op de verdwenen stoommachine voor het branden en malen van de cichorei-"bonen", het bewaarde katrolsysteem diende voor het hijsen van de "bonen" naar de "boonzolder". Ook de opschriften "CHICOREI VAN TIEGHEM" in geëmailleerde ijzeren letters dragen bij aan deze herkenbaarheid, en leggen de link naar het etiket op de cichoreipakjes. Binnenin betreft het een functioneel fabrieksgebouw met troggewelven op ijzeren pijlers. De begane grond bewaart de oorspronkelijke indeling in "Branderie", en de hogere ruimtes voor de stoommachine en de stookketel. De vier rookkanalen of schouwmonden voor de branders zetten in de "Branderie" aan tegen de gesloten achtergevel, lopen verder over de verdiepingen en markeren het platte dak.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Het verzorgde metselwerk met sierelementen in gele baksteen van het magazijn van 1902/1903 en van de cichoreifabriek van 1905-1910 reflecteert het prestige van de cichoreifabriek en van de fabrikantenfamilie Van Tieghem-Dupont.

Het magazijn van 1902/1903 met opschrift "Van Tieghem-Dupont" bepaalt het straatbeeld van de Mariastraat en vormt letterlijk de poort tot de site met gekasseide koer en fabriek. De sierlijke architectuur met ritmerende rondbogen, maakt van de hoge cichoreifabriek naar ontwerp van de Roeselaarse architect Albert Callebert, een "monument van de nijverheid" dat herinnert aan het nijverheidsverleden van Roeselare. De hoge fabriek vormt een baken in het stedelijke landschap, de ronde schoorsteen priemt daar nog eens bovenuit.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009, 4 december 2009, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010, 2 augustus 2011 en 27 juli 2012).

Brussel,

12 MEI 2014

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Geert Bourgeois', written over a horizontal line.

Geert BOURGEOIS